

האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

מבוא לנומיסמטיקה - 43555

תאריך עדכון אחרון 03-02-2025

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 2

תואר: בוגר

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: ארכאולוגיה והמזרח הקרוב הקדום

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 2025

סמסטר: סמסטר ב'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): ד"ר יואב פרחי

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: vavy15@gmail.com

שעות קבלה של רכז הקורס: תיאום מראש

מורי הקורס:

תאור כללי של הקורס:

בקורס זה נערוך הכרות עם אחד התחומים המרתקים והחשובים בארכיאולוגיה. עולם המטבעות העתיקים הוא עולם עשיר, מגוון וחשוב מעין כמוהו לניתוח אתרים ארכיאולוגיים ותיארוכם.

מטרות הקורס:

הקורס הוא קורס מיומנויות שקהלו העיקרי תלמידי בוגר, ומטרתו העיקרית לחשוף את התלמידים למדע הנומיסמטיקה ולעולם המטבעות העתיקים, בהם הם עשויים להיתקל במהלך חפירה, סקר וסתם טיול בארץ. במהלך הקורס נלמד להכיר ולזהות מטבעות עתיקים וממצאים קרובים. בשעורים יוצגו בעיקר ממצאים מהתקופות הקלאסיות ועד ימי הביניים, אולם יידונו מדי פעם בקצרה גם ממצאים מתקופות קדומות ומאוחרות יותר. בנוסף נלמד כיצד נכון לטפל במטבעות במהלך החפירה ולתעד אותם, וכן כיצד ראוי לטפל בהם לאחר החפירה ולפרסם אותם.

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

להבחין בין מטבעות מתקופות שונות, לזהות את המטבעות ולמצוא בספרות המקצועית את זיהויים הספציפי. לדעת לנתח ולתאר מטבעות על פי הקריטריונים המקובלים במחקר. לדעת כיצד לטפל במטבעות המתגלים בחפירה וכיצד לתעד אותם.

דרישות נוכחות (%):

85

שיטת ההוראה בקורס: הרצאות פרונטליות בליווי מצגת, הצגת ממצאים בכיתה, ביקור במעבדה (ככל ויתאפשר).

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

מונחי יסוד בנומיסמטיקה, פרסומים, אוספים, טיפול במטבעות מחפירות.
קדם מטבע
המטבעות הראשונים
מטבעות יווניים
מטבעות התקופה הפרסית
מטבעות התקופה ההלניסטית
מטבעות התקופה הרומית והביזנטית
מטבעות התקופה המוסלמית הקדומה והמאוחרת
מטבעות הצלבנים

מטבעות ערים
מטבעות היהודים

חומר חובה לקריאה:

משורר י'. 1984. מטבעות ערי ארץ-ישראל ועבר-הירדן בתקופה הרומית. ירושלים.
משורר י'. תשנ"ח. אוצר מטבעות היהודים. ירושלים (קיימת גם גרסה אנגלית, משופרת, משנת 2001).
משורר י'. תשס"ו. הצד השלישי של המטבע. ירושלים.

חומר לקריאה נוספת:

י"מסר בהתאם לצורך במהלך הקורס

מרכיבי הציון הסופי:

מבחן בכתב 90 %
השתתפות פעילה / עבודת צוות 10 %

מידע נוסף / הערות:

כיוון שלקורס זה אין טקסטבוק הנוכחות בשיעורים היא חיונית.
הספרים המופיעים בביליוגרפיה הינם לרוב קטלוגים או קורפוסים. אין צורך לקרוא אותם באופן מלא
אבל יש צורך להכירם.